

ÉLET A ZENEKAR UTÁN.

GOING SOLO.

NYILVÁNVALÓ KAPITÁNY JELENTI: A POPTÖRTÉNETET ZENEKAROK ÉS SZÓLÓELŐADÓK ALKOTJÁK, AZONBAN UTÓBBIK JELENTŐS CSOPORTJÁNAK VOLT EGY EXE (BAND-JE), MIELŐTT SZINGLIKÉNT KEZDETT VOLNA KALANDOZNI. AZ EGYIK LEGKLASSZIKUSABB ROCKZENEKAR KÉT EGYKORI KULCS-TAGJA MOSTANSÁG JÖTT KI LEMEZEKKEL – IGEN, A PINK FLOYDRÓL ÉS ROGER WATERS-RÓL, VALAMINT DAVID GILMOURRÓL VAN SZÓ (ELŐBBI 25 ÉV SORLEMEZCSEND UTÁNI VISSZATÉRÉSE, AZ *Is This The Life We Really Want?* UTÁN JÖVŐRE BUDAPESTEN IS KONCERTEZIK; UTÓBBI TAVALYI, POMPEJI FELLÉPÉSÉT ADTA KI LEMEZEN ÖSSZEL). MIT LÉP ERRE A RECORDER? SZÓLÓALBUMO-KAT OSZTÁLYOZ.

DÖMÖTÖR ENDRÉ.

Neil Young ← Buffalo Springfield, Michael Jackson ← Jackson 5, Sting ← The Police, Björk ← Sugarcubes, Beyoncé ← Destiny's Child. Néha hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy a legnagyobb szólószótárok egy része is zenekarfejlés után, vagy akár egy működő formációból kilépve lett önállóan is nagy, sokszor nagyobb, mint egykori társaival. De Lou Reedre (The Velvet Underground), Iggy Popra (The Stooges) vagy Van Morrisonra (Them) sem feltétlenül gondolunk zenekaros fickókként, aztán a homlokunkra csapunk, hogy hát persze.

Pete Seeger vagy Woody Guthrie a negyvenes évek elején működő Almanac Singers után váltak a folk úttörőivé. Hatvanas évekbeli lányzenekarból először Diana Ross (Supremes, ugye) vitte sokra egymagában. George Michael pedig a nyolcvanas évek legnagyobb sztárduójából, a Wham!-ból csinálta meg még sikeresebb szólókarrierjét.

Számos módon osztályozható a szólózás. Klasszikus eset, amikor egy megkerülhetetlen formáció feloszlik (vagy szünetel) és kulcstagjai versengeni kezdenek egymással. A Beatles,

a Velvet Underground, a Fleetwood Mac, a Genesis, a Pink Floyd, az N.W.A, a Wu-Tang Clan mind olyan eset, amelynél külön cikket lehetne megtölteni az egyéni életművek elemzésével [oké, egy vicceskedő lábujgyet a Kiss-nek is jutna].

Vannak, akiknél mindig említeni fogjuk az anyaegyüttest is, mert az ottani érdemek ugyanúgy megkerülhetetlenek, mint a szólóban megvalósítottak: Paul Simon (Simon & Garfunkel), Curtis Mayfield (The Impressions), Klaus Schulze (Tangerine Dream, Ash Ra Tempel), Brian Eno és Bryan Ferry (Roxy Music), Manu Chao (Mano Negra), Lauryn Hill (The Fugees), Jack White (The White Stripes) mindenképp ilyen.

Vannak, akiknek ugyan a későbbi magányos pályán is összefutnak jó pillanatok, de a csapat, amellyel korábban híresek lettek, örökre jelentősebb marad: mint Ozzy Osbourne-nél a Black Sabbath, Don Henleynél az Eagles, Morrisseynél a Smiths, Boy George-nál a Culture Club vagy épp Gloria Estefannál a Miami Sound Machine.

És persze vannak, akik egyértelműen túlnőttek korábbi zenekarukon: Scott Walker (The Walker Brothers), Vangelis (Aphrodite's Child), Elliott Smith (Heatmiser), Ryan Adams (Whiskeytown), na és persze Jacko jó példák erre.

Olyanok is akadnak, akikről azt hisszük, hogy szólószótárok, pedig együttes viseli nevüket, de aztán adtak ki tényleges szólólemezeket is, mint például Bruce Springsteen, az októberben elhunyt Tom Petty vagy éppen Elvis Costello.

Az így vagy úgy jelentős névsorok még tényleg hosszan folytathatók ikonikus nagyöregekkel: Eric Clapton (Cream és más), Rod Stewart (Faces), Robert Wyatt (Soft Machine), Peter Hammill (Van Der Graaf Generator), Joan Jett (The Runaways). A new wave néhány kulcsfigurájával: Sting (The Police), Paul Weller (The Jam), David Sylvian (Japan), Julian Cope (Teardrop Explodes), Marc Almond (Soft Cell), Jimmy Somerville (Bronski Beat, The Communards), Annie Lennox és Dave Stewart (Eurythmics). Hiphop renegátokkal: KRS-One (Boogie Down Productions), El-P (Company

Flow), Big Boi (Outkast), Cee Lo Green (Goodie Mob és Gnarls Barkley). A fiú- és lányzenekarok külön kategória lehetne (ebből a körből Bobby Brown, Robbie Williams, Justin Timberlake és persze Beyoncé a legsikeresebb dobantók), a tucatnyi grunge-os szólózás közül Mark Lanegan pályája a legkiemelkedőbb, a brit gitárpoposok közül meg Ian Brown (The Stone Roses), Jarvis Cocker (Pulp), Richard Ashcroft (The Verve) csinált értékelhetőt egy-maga is (persze Damon Albarnnak is van egy jó szólólemeze, de ő tényleg inkább csapatjátékos). A 21. században pedig Gwen Stefani (No Doubt), Róisín Murphy (Moloko) és Pharrell (N.E.R.D.) volt képes egyedül is simán megközelíteni alapegyüttese sikereit. Fever Ray (The Knife), Panda Bear (Animal Collective), Dorthia Cottrell (Windhand) ugyanekkor működő zenekara mellett adott ki szuper szólót.

Na de, most már tényleg jöjjen tíz olyan posztzenekari lemezposzt, amelyek simán oda-tehetők az előzmény legjobb teljesítményei mellé – és még csak nem is a legnyilvánvalóbb szólólemez példák.

Syd Barrett: *The Madcap Laughs* (1970)

David Gilmour: *David Gilmour* (1978)

Roger Waters: *Amused To Death* (1992)

→ **ex-Pink Floyd**

A csapatos versengések kategóriában maradjunk az apropónál. Már csak azért is, mert az első ex-Pink Floyd-szólólemez, a kilépett/kirúgott eredeti dalszerző másvilági, pszichofolkos debütálása rögtön az egyik legjobb szólólemez valaha. Gilmour 1978-ban, a Waters-hatalomátvétele miatti nagy frusztrációjában dobta a legnagyobbat, maga Waters pedig sokáig utolsó, kíméletlenül kibukott halálsikolyával.

Dennis Wilson: *Pacific Ocean Blue* (1977)

→ **ex-Beach Boys**

A Beach Boys-nál nyilván a zsenitől, Brian Wilsontól remélt mindenki mesterművet, de azt dobos-szörfős öccse szállította. Dennis a hatvanas évek végétől elpottyantott néha egy-egy jó dalt az együttes LP-in, de melankolikus, West Coast soulpoprockos szólózása totál meglepetés volt: az elveszett álmokat is szív-fájdító reménnyel énekelte meg egyetlen saját LP-jén.

Johnny Thunders: *So Alone* (1978)

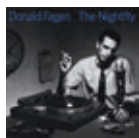
→ **ex-New York Dolls, The Heartbreakers**

A glampunkrock legromantikussabb kinézetű, legérzelmesebb dalnoka a lemez címével akár arra is utalhat, hogy tehetségét mennyire nem vették észre a maga korában. Ezt a lemezt például egy az egyben lenyúlta a Libertines, aztán ártatlanul prezentálta a 2000-es évek elejének szakadt punkrockjaként. Mintha a Rolling Stones Televisiont játszana és ez sokkal jobb, mint ahogyan hangzik.

Donald Fagen: *The Nightfly* (1982)

→ **ex-Steely Dan**

Most, hogy szeptemberben elhunyt a Steely Dan másik tagja, Walter Becker, már tényleg ex-zenekarról van szó. A párosra épült jazzsofrock formáció 1981-es feloszlása után ugyan néha még visszatért, de azért az elmúlt 36 év inkább a szórványos szólólemez idősza volt. Azok közül meg ez a kisujból kirázott funkos, reggae-s, jazzes, buja, „magát itató” szoftpopcsoda a messze legjobb. Klasszikus éjszakai hallgatnivaló.

Manuel Göttsching: *£2-£4* (1984)

→ **ex-Ash Ra Tempel**

Az ember, aki amúgy is összegitározott egy rakás kultklasszikus krautrock alapvetést, 1981-ben relaxálás gyanánt leült a háziúdiójában, csuklóból beprogramozta a szintiket és szekvenszereket aztán egy órán keresztül rágitározgatott a lüktetésre improvizatív. Még szerencse, hogy a magnóján benyomta a record-gombot. Mutogatta ugyan a felvételt, például a Virgin kiadó fejének is, de az ambientes-minimalista anyagot csak 1984-ben adták ki. Még így is technót megelőző, technót ihlető LP lett. Elképesztő.

Belinda Carlisle: *Runaway Horses* (1989)

→ **ex-Germs, The Go-Go's**

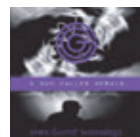

Nem egy tipikus kanonizált popklasszikus ez, pedig a punkos múltú, a Go-Go's lányzenekarral is időtálló alkotó Carlisle szólópályája elején nemcsak slágereket ontott, hanem ezzel egy hibátlan albumot is. Ami eleve hat perfekt rádiópop kislemezzel fialt, de a maradék is energiától kirobbanó nyolcvanas évek végi bombasztikus FM pop. Tökéletes utazós-együtténeklős lemez.

A Guy Called Gerald: *Black Secret*

Technology (1995)

→ **ex-808 State**

Az 808 State a brit techno nagy úttörője, a formációból az első lemez után kiszállt Gerald Simpson, hogy a többiekkel elcsent dobgéppel megszüljön a brit acid bombaslágerét, az 1988-as *Voodoo Rayt*, aztán a breakbeat hardcore útján haladva forduljon a jungle felé és 1995-re abban a műfajban is gigaklasszikust teremt. Egy ilyen szólókarrierért megéri elhagyni a csapatot.

Mark Hollis: *Mark Hollis* (1998)

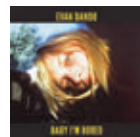
→ **ex-Talk Talk**

Rettenetesen becsülendő, amikor valaki tudja, hol a határ. Mark Hollis a tökéletességig húzott Talk Talk-életművet a megfelelő ponton zárta le, aztán még egy spárta, csak a szükséges minimális hangokat használó kamarazenekeari – egy perc csenddel záruló – lemezzel a teljes életművére is kitétte a pontot. Elmondott mindet, teljes a kör. A csendben benne a világ összes hangja.

Evan Dando: *Baby I'm Bored* (2003)

→ **ex-Lemonheads**

„Bébi, unatkozom” – mondhatta Evan Dando, egykori x-generációs poszterfiú egy tiszta, boldog, szerelmes pillanatában miután az életéből néhány évet drogokkal súlyosbított. A borítón szereplő csaja meg azt mondhatta neki, hogy „bébi, csináld azt, amit a legjobban tudsz.” „Oké” – mondhatta erre Dando „az utóbbi, lemezmentes hat-hét évből úgyis összejött néhány erős dalom, meg hallottam is egy rakás jó számot, amit még nem szípoloztak ki mások, feljátszom ezeket, azt kész lemez.” Ha minden ilyen egyszerű lenne.

Martin Rossiter: *The Defenestration*

Of St Martin (2012)

→ **ex-Genie**

A britpopmezőnyben ügyes Smiths-nebulónak titulált Gene frontembere 2001-ig húzta zenekarával, aztán jól eltűnt. Tán örökre, a súlylyesztőbe, gondolhatták a rajongók, ám hosszú szünet után a semmiből megjelent ez a radar alatti zongorás szóló, amin egészen megrázó dalok egész sora szerepel katartikus lezárással.

✎